

KATRINA KAMMARMUSIKFESTIVAL

ÅLAND 5–8 AUGUSTI 2026

[Klicka här för att köpa biljett](#)

”Tonernas kejsare”

Torsdag 6.8.2026 kl. 20.00 i Jomala kyrka

Joseph Haydn

Pianokonsert i D dur, Hob. XVIII:11

I. Vivace

II. Un poco adagio

III. Rondo all'ungarese

Tuija Hakkila

Katrinans festspelsorkester

Dimitrij Sjostakovitj

Stråkkvartett Nr. 4 i D dur, Op. 83

I. Allegretto

II. Andantino

III. Allegretto

IV. Allegretto

Avantikvartetten

—

Arvo Pärt

Cantus in memoriam Benjamin Britten

Katrinans festspelsorkester

Joseph Haydn

Violinkonsert i C dur, Hob.VIIa:1

I. Allegro moderato

II. Adagio

III. Finale. Presto

Cecilia Zilliacus

Katrinans festspelsorkester

passion möter professionalism

KULTURFÖRENINGEN KATRINA

INTRODUKTION TILL PROGRAMMET FÖR ”TONERNAS KEJSARE”

VÅR DAGLIGA HAYDN GIV OSS I DAG

Man brukar säga att Mozart var geniet, men Haydn mästaren. Deras inbördes beundran var ömsesidig och Mozart brukade kalla sin kollega för ”Papa Haydn”. **Joseph Haydn** (1732–1809) prisade i sin tur Mozarts musik reservationslöst, men han mötte inte den tjugosjuårige Mozart i Wien förrän omkring 1783 då han själv var över femtio.

Det kunde då hända att de spelade stråkkvartetter tillsammans och tillägnade varandra sina opus – Mozarts sex Haydnkvartetter är ett berömt exempel. Ett par år sedan blev de frimurare i samma loge.

Mozart sysslade vid samma tid mycket med pianokonsalter och Haydn kände sig kanske manad att själv skriva en sådan. Det blev hans andra och sista pianokonsalt, egentligen skriven för cembalo eller fortepiano och kom att utformas i Haydns lättsamma ’galanta stil’, som ett slags tillbakablick på ungdomligare alster. Kadenser av Haydns egen hand för satserna 1 och 2 finns bevarade.

Av Haydns violinkonsalter finns inga autografer kvar. Vi vet inte säkert hur många han skrev – tre? Eller sju? Denna

första konsert i C-dur påträffades inte förrän hundra år efter tonsättarens död, men bör ha skrivits av en drygt trettiårig Haydn för en av samtidens kända virtuoser, Luigi Tomasini, någon gång före 1769. Det var det år Haydn fick sin anställning som förste kapellmästare på slottet Esterhaz och hans konsertmästare där var just denne Tomasini.

Konserten är naturligtvis även den ett prov på den yngre Haydns tidiga italienskinfluerade stil. I Adagiosatsen återfinns en mycket vacker melodi – i övrigt ställs krav på teknisk briljans.

Napoleons armé tågade in i Wien medan Haydn låg på sin dödsbädd. Kejsaren ställde då ut soldater för att ingen och ingenting skulle störa tonernas kejsare; diktatorn lyfte på hatten för konstens överhöghet, en kejsare för den andre.

Annorlunda var det för **Dmitrij Sjostakovitj** (1906–1975). 1948 anklagade Högsta Sovjets ordförande Andrej Zjdanov landets kompositörer för att skriva formalistisk och olämplig musik. En i Moskva sammankallad konferens förkunnade att all icke rysk, västlig musik skulle utrotas. Sovjetiska tonsättare tillhölls att skriva proletär musik för de proletära massorna. Khatchaturian, Prokofiev,

En i Moskva sammankallad konferens förkunnade att all icke rysk, västlig musik skulle utrotas.

Sjostakovitj m.fl. kallades att framföra sina ursäkter inför en kommitté.

Sjostakovitjs musik bannlystes, hans privilegier drogs in och i väntan på att ar-
resteras satt han om kvällarna i trappupp-
gången för att inte familjen skulle störas
av polisernas påhälsning. Josef Stalin lyfte
inte på hatten, han snarare slog hatten av
honom.

De åren skrev Sjostakovitj många
officiella beställningsverk för att rentvå
sitt socialistiska

rykte. Han skrev
oratoriet *Sko-
garnas sång* för
att hylla Stalins
"Stora Plan för
att göra om

naturen" – vilket renderade honom
Stalinorden av första graden. Han skrev
filmmusik för att betala hyran. Den fjärde
stråkkvartetten fick däremot ligga i byrålå-
dan till 1953. Judiska motiv i verkets sista
sats vittnar om att tidsandan då trots allt
blivit en smula toleranterare – bara några
år tidigare hade Sjostakovitj tvingats avstå
från att publicera sin sångcykel "*Från judisk
folkpoesi*".

Tonsättaren tillägnade kvartetten Pjotr
Williams minne. Williams, som avlidit sex
år tidigare, var en framstående konstnär
och scenograf på Bolsjojteatern, men
framför allt en nära vän som också hade
målat Sjostakovitjs porträtt.

Sjostakovitj 15 stråkkvartetter är ett
monument i dagens kammarmusikre-
pertoar. Ofta stöter man där på hans

signaturmotiv D-Ess-C-H – hans initialer.

I den fjärde kvartetten är det framför allt
den sista satsen som sticker ut: klagande
violiner överröstas av stöveltrampande
rytmer och manar fram "*en skräckvision av
judar som tvingas dansa på sina egna gravar
i Treblinka*". Eller som en recensent skriver:
"*Det är inte musik för känsliga lyssnare
benägna för mardrömmar...*"

Arvo Pärt (1935–) föddes i det själv-
ständiga Estland, men skulle efter kriget

även han få ta
del av sovjetli-
vets "välsignel-
ser". Efter att ha
tjänstgjort två
år i sovjetarmén
ägnade han sig

åt studier och arbetade som ljudtekniker
på radion, men kom snart i ropet som en
av de djärvaste och mest experimentella
tonsättarna i Sovjet. Han kritiserades,
men blev å andra sidan en så stor inter-
nationell ryktbarhet att han tolererades.

I och med premiären av verket *Credo*
rann dock bägaren över. Tonsättaren hade
öppet förklarat sig vara troende vilket
innebar att provocera sovjetregimen, i
synnerhet som framförandet mottogs så
hänfört att publiken krävde en bissering.
Pärt och hans musik föll i onåd för många
år framåt.

Benjamin Britten dog i december 1976.
Vi har Pärts egna ord om hans reaktion:
"*Varför slog Brittens död an en så stark ton
i mig? - Jag hade nyss upptäckt Brittens mu-
sik för egen del. Precis före hans död började*

jag uppskatta hans musiks ovanliga renhet – jag fick intrycket av samma slags renhet som i Guillaume de Machauts ballader från 1300-talet. Jag hade förresten länge velat

i Berlin. Först sedan 2010 är han åter bosatt i Estland.

Arvo Pärts "Cantus in memoriam Benjamin Britten" (1977) är en djupt

Det viktigaste är dock det man inte hör, men som ändå står uttryckligen inskrivet i partiturets början och i dess slut: Tystnad.

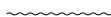
möta Britten personligen – och nu skulle det inte bli av."

Verket *Britten in Memoriam* tillkom 1977 och skulle spelas bl.a. i London. När Pärt inte beviljades utresetillstånd blev dirigenten Rozjdestvenskij rasande och ställde in konserten, något som väckte internationellt uppseende. Till slut kunde Arvo Pärt och hans familj lämna landet 1980 och stannade därefter trettio år

meditativ orkesterkomposition för stråkar och klocka. Pärt är känd för sin kompositionsteknik *Tintinnabuli* (från latinets *tintinnabulum*, "liten klocka"), och en klocka är också det första man hör.

Det viktigaste är dock det man inte hör, men som ändå står uttryckligen inskrivet i partiturets början och i dess slut: Tystnad.

Det är den som omsluter livet, den vi alla föds ur och går in i.

TUIJA HAKKILA

Tuija Hakkila studerade vid Sibelius-Akademien och Pariskonservatoriet samt för framstående pedagoger som Claude Helffer och Malcolm Bilson. Hon var Fulbright-stipendiat vid Columbia University 1985–1986.

Sedan 1987 har hon varit verksam vid Sibelius-Akademien, där hon blev professor i pianomusik 2014 och tog doktors-examen 2005. Hon undervisar internationellt och har även varit verksam vid Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

Hakkila har uppträtt världen över som solist och kammarmusiker samt samarbetat med ledande musiker och dirigenter. Hon har också varit konstnärlig ledare för flera festivaler och konsertserier.

Hennes repertoar sträcker sig från barock till samtida musik, med särskilt intresse för tidstypiska instrument och uruppföranden. Hon har gjort ett flertal uppmärksammade inspelningar, bland annat av Wolfgang Amadeus Mozarts pianoverk och modern kammarmusik.

AVANTIKVARTETTEN

Avanti! Chamber Orchestra, med bas på Kabel fabriken i Helsingfors, har sedan 1983 varit en banbrytande kraft inom det finländska musiklivet och fört nya musikaliska strömningar till publiken.

Avanti framför regelbundet både uruppföranden och finländska premiärer, producerar gränsöverskridande konsertproduk-

tioner samt tvärkonstnärliga samarbetsprojekt. Varje år kulminerar verksamheten i festivalen Suvisoitto i Borgå. Avanti strävar också efter att öppna dörrar för konstnärlig och tvärvetenskaplig dialog som resonerar i bredare samhälleliga sammanhang. Avanti-kvartetten består av musiker ur Avanti och är en väsentlig del av Avantis verksamhet.

CECILIA ZILLIACUS

"Cecilia is extremely musical and living proof that it's always possible to pursue unusual ideas." (The Strad, 2018)

Genom åren har publiken omfamnat Cecilias lika raffinerade som varma uttolkningar av allt från de stora klassiska och romantiska verken till nutida kammarmusik och samarbeten över genrerna – från Europas mest framstående symfoniorkestrar, dirigenter och komponister till jazzmusiker, folkmusiker, singer songwriters och många andra.

Utbyte mellan medmusikanter och kontakt med publiken är ledstjärnor för de sammanhang som hon väljer eller initierar. "Jag vill befinna mig i sammanhang där det är viktigt att just jag bidrar med min särprägel – precis som de andra musikerna bidrar med sin – och att vårt arbete tillsammans blir större än delarna." Cecilias arbete med att lyfta fram okända tonsättare, både manliga och kvinnliga, har lett till en mycket bred repertoar. Inte minst möter hon publiken i kompositioner som tonsättare skriver just för henne.

Hon samarbetar regelbundet med internationellt verksamma musiker, kompositörer och dirigenter, och har gjort en rad uppmärksammade skivinspelningar, varav flera belönats med Grammis. Som solist har hon framträtt med de flesta svenska symfoniorkestrar samt med många nordiska och europeiska.

Cecilia är konstnärlig ledare för Katrina kammarmusik och hade samma roll för Musikfestspelen Korsholm 2018–2022. Hon var en drivande kraft i den flerfaldigt

prisbelönade stråkktrion ZilliacusPersson-Raitinen och är nu aktiv i både Amanda trion (Kati Raitinen, cello, Bengt Forsberg, piano) och i Zilliacuskvartetten.

Hennes ledarskap kännetecknas av en öppen och lustfylld inbjudan till kreativa processer. På så sätt har hon spelat en stor roll för tillströmningen av nordiska och europeiska kompositörer och artister till Stockholm och Finland.

Cecilia är utbildad i Stockholm och i Köln. Hon är professor vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och vid Sibelius-Akademien i Helsingfors. Hon är också ledamot av Kungliga Musikaliska Akademien. Violinen är sedan många år en Nicola Gagliano från Järnåkerfonden.

